

terv nélkül indulni meg a tudományos kutatások mezején, vagy elérhető határok kitzése nélkül kalandozni? Kalandorság egyik és másik; mint egy jeles pétervári tudós atyai figyelmeztetésül írta egyik hazánkfiának, kinek kutatási vágya kezdetben szintén nem ismert határt. Végre azon állításban sem osztozhatom, hogy Rawlinson, Oppert és Bunsen újabb vizsgálatai igazolják Horváth István őstörténeti nézeteit. Horváth a s é m i nevekben (Káin stb.), s é m i népekben (filisztim) kereste a m a g y a r t. Rawlinson, Oppert és Bunsen a sémi népek addig nem ismert h á t t e r é b e n tüntetik föl — a m a g y a r t? nem, hanem csak a magyarral rokon t u r á n i nyelvet és népeket.

Azokban bocsánat e kitérésért. Térjünk vissza az érdekes előadásra.

Legkevésbé kedvezőleg bírálta Wenzel ur Fejér György irodalmi munkásságát. „Sokat írni, ez is egyike korunk nyavalyáinak“: mondá Külesey. Ugy látszik értekező előadásából, e betegségben szenvedett Fejér György is. Mondják, már ifju korában fogadást tön, hogy minden évben egy munkát ad ki. Irt is, a mint életírásából tudjuk, a theologiától a kenyérsütésig a szó teljes értelmében mindenről. Ide azonban csak történetírói munkássága tartozik. E részben, ugymond értekező, alig van része a magyar történettudománynak, melyet Fejér György felvilágosítani ne törekedett volna. Vannak e történelmi művek közt önálló vizsgálatok, polemikák, mások vizsgálatainak ismertetései stb. E munkákon már nagyon látszik az újabb idők s a külföldi, főleg a német irodalom befolyása. Legnagyyszerűbb, mondhatni a magyar történetírásban nélkülözhetlen mű: oklevélgyűjteménye, a „Codex diplomaticus“, mely azonban kevés gondnal, kritikátlanul van szerkesztve. Idézetei, másolatai többször hibásak, ugyanazon oklevél többször előfordul stb.

A korszakot, melyben a jellemzett három férfi több másokkal együtt működött, á t m e n e t i névvel illeté Wenzel ur. E korszak jelleme általában: a nagyobb szerű historiai felfogás, új módszer, új styl hiánya; gyöngye kritika; egyoldalúság a nézetekben, még oly férfunál is, mint Horváth István; fontos kérdések (minő a nemzet életére, sőt külviszonyaira is vonatkozó) elhanyagolása stb. S e korszakkal szemközt, a külföld történelmi irodalmának futólagos jellemzése után, szembetűnőnek mondá értekező korunk haladását. Jelenleg a munkaerő czélszerűbben van felosztva, s hazánk történelme az európai tudományosság színvonalán miveltetik stb.

Wenzel után NEY FERENCZ levelező tag köszöntött be. Szűz beszédének — ha szabad e parlamenti műszóval élünk — tárgya volt: a d i v a t e r k ö l e s i s ú l y a. Ugy értesülénk, hogy egy nagyocska műnek csupán töredéke ez értekezés. A munkának magának czime lesz: E l m é l k e d é s e k a z e r k ö l e s i v i l á g k ö r é b e n. Tartalma: Általános bevezetés. I. A d i v a t r ó l. A d i v a t e r k ö l e s i s ú l y a. 1. Általános szempont. 2. A bölcsészet viszonyulása a divathoz. 3. A divat lényege. 4. A divat nemei. II. E r k ö l e s i h a r c z a k o r e s d i v a t h a t a l m a e l l e n. 1. Egy-két futólagos pillantás a multa. 2.

A divat fajainak jelen uralma különböző tárgyak körül. 3. A divatot tápláló és ápoló mozzanatok. 4. Fegyverek a korcs divat ellen. 5. Gyakorlati út és mód a korcs divat ellen irányzott eszközök alkalmazásában.

Végül PODHRÁDCZKY József rendes tag lépett a szószékre. Nem kevesebbet kívánt megmutatni, mint azt, hogy a dualismus, mely a parz vallást különösen jellemzi, szükségkép meg van minden pogány vallásban. A mythologok mindnyájan ellenkező nézetben vannak. Értekező azonban kereken kimondá, hogy a mythologok — egy Grimm, Bunsen, Castrén, Rawlinson és mások — még azt sem tudjuk, mi a dualismus; ezt csak értekező tudja. Nem háborgatjuk e boldog hitében.
